

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра
вищої та прикладної математики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ

(Каплун В.В.)

20__ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри вищої та
прикладної математики

Протокол № 13 від “6” травня 2024 р.

Завідувач кафедри

 (Мейш Ю.А.)

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи математичної статистики у наукових дослідженнях
(вибіркова за уподобанням студента)

ННІ Енергетики, автоматики і енергозбереження

Розробники: Панталієнко Людмила Анатоліївна, доц., к. ф.-м. н., доц.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

Методи математичної статистики у наукових дослідженнях

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова за уподобанням студента	
Загальна кількість годин	30	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	<i>залік</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	16 год.	год.
Практичні заняття	14 год.	год.
Самостійна робота	90 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: сприяти формуванню особистості студента, майбутнього спеціаліста, розвитку його інтелекту та здібностей до логічного й алгоритмічного мислення; навчити студента основним математичним методам, що необхідні для аналізу та моделювання процесів, явищ, при відшуканні оптимальних розв'язків конкретних прикладних задач; для обробки та аналізу чисельних і натурних експериментів.

Завдання: на прикладах математичних понять і методів продемонструвати студентам дію законів природи, суть наукового підходу, специфіку предмету та його роль у здійсненні науково-технічного прогресу; навчити студентів прийомам дослідження та розв'язання математично формалізованих задач, виробити у студентів навички застосування основних ідей та методів дисципліни, зосередити увагу на поглибленому вивченні основних понять і методів предмету з метою їх застосування до прикладних проблем фаху, виробити у студентів вміння аналізувати отримані результати, прищепити їм навички самостійного вивчення та реферування літератури з дисципліни «Методи математичної статистики у наукових дослідженнях» та її прикладань за певною проблематикою.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	Лаб	інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Основи статистичного опису.														
Тема 1. Вибірка. Подія. Частота події. Принцип групування даних.	2	13	2	1			10							
Тема 2. Закон стійкості частот. Частотне визначення ймовірностей. Задання ймовірностей для дискретних та неперервних даних.	2	14	2	2			10							
Тема 3. Основні дискретні та неперервні розподіли.	2	15	2	1			12							
Тема 4. Теорема додавання та добутку подій. Формула повної ймовірності. Формули Байеса.	2	16	2	2			12							
Разом за змістовим модулем 1		58	8	6			44							
Змістовий модуль 2. Статистичне оцінювання параметрів розподілу. Кореляційний та регресійний аналіз.														
Тема 5. Статистичні оцінки параметрів розподілу, їхні властивості. Точкове оцінювання параметрів основних розподілів.	2	14	2	2			10							
Тема 6. Інтервальні оцінки параметрів розподілу. Довірча ймовірність (надійність). Довірчий інтервал.	2	16	2	2			12							
Тема 7. Перевірка статистичних гіпотез.	2	16	2	2			12							

Критерій Пірсона. Критерій згоди Колмогорова.														
Тема 8. Статистична (кореляційна) залежність між величинами. Вибірковий коефіцієнт кореляції. Лінійна регресія.	2	16	2	2			12							
Разом за змістовим модулем 2	62		8	8			46							
Усього годин	120		16	14			90							

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Статистичний розподіл вибірки. Варіаційний ряд. Полігон і гістограма.	2
2.	Ряд розподілу. Функція та щільність розподілу ймовірностей.	2
3.	Теореми додавання та добутку подій. Розрахунок надійності системи.	2
4.	Статистичні оцінки параметрів розподілу. Точкові оцінки параметрів нормального розподілу.	2
5.	Побудова довірчого інтервалу для математичного сподівання нормального розподілу.	2
6.	Критерій Пірсона χ^2 . Критерій згоди Колмогорова.	2
7.	Обчислення вибіркового коефіцієнта кореляції. Побудова рівняння лінійної регресії.	2
Разом		14

4. Теми самостійної роботи

1	Основні поняття теорії ймовірності. Класичне означення ймовірності.	3
2	Безпосередній підрахунок ймовірності. Основні формули комбінаторики.	3
3	Статистичне та геометричне означення ймовірності.	3
4	Алгебра подій. Теореми додавання ймовірностей для сумісних та несумісних подій. Умовна ймовірність.	3
5	Теореми множення ймовірностей для залежних та незалежних подій. Ймовірність появи хоча б однієї події.	3
6	Формула повної ймовірності. Формули Байеса.	3
7	Розрахунок надійності технічних систем.	3
8	Послідовність незалежних випробувань. Формула Я. Бернуллі.	3
9	Локальна та інтегральна теореми Лапласа.	3
10	Формула Пуасона.	3
11	Дискретні та неперервні випадкові величини. Закон розподілу ймовірностей дискретної випадкової величини.	3
12.	Основні закони розподілу дискретних випадкових величин	3
13	Дії над незалежними дискретними випадковими величинами. Числові характеристики дискретних випадкових величин.	3
14.	Інтегральна функція розподілу ймовірностей випадкової величини та її властивості.	3
15.	Диференціальна функція розподілу	3
16.	Числові характеристики неперервних випадкових величин.	3
17.	Рівномірний розподіл.	3
18	Нормальний закон розподілу.	3
19	Показниковий розподіл. Функція надійності	3
20	Статистичний розподіл вибірки. Варіаційний ряд. Полігон і гістограма..	3
21	Емпірична функція розподілу	3
22	Точкові оцінки параметрів. Вибіркова середня. Вибіркова та виправлена дисперсія (середнє квадратичне відхилення).	3
23	Інтервальні оцінки параметрів розподілу. Точність оцінки. Довірча ймовірність (надійність). Довірчий інтервал. Побудова довірчого інтервалу для математичного сподівання при відомому і невідомому σ .	3
24	Перевірка статистичних гіпотез. Постановка задачі. Критична область.	3
25	Критерій згоди χ^2 Пірсона.	3
26	Критерій згоди Колмогорова	3
27	Кореляційна таблиця. Розрахунок умовних середніх.	3
28	Основні задачі кореляційного аналізу. Обчислення вибіркового коефіцієнта кореляції.	3
29	Вибіркове лінійне рівняння регресії для незгрупованих даних.	3
30	Вибіркове лінійне рівняння регресії для згрупованих даних.	3
Разом за семестр		90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- модульні тести;
- захист практичних робіт;

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- залік;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

електронний навчальний курс навчальної дисципліни

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4946> ;

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);

- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна.

1. Барковський В.В., Барковська Н.В., Лопатін О.К. Теорія ймовірностей та математична статистика: Навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2019. – 424 с.
2. Свердан П.Л. Вища математика. Математичний аналіз і теорія ймовірностей. Підручник. К.: Знання, 2008. – 450 с.
3. Герич М.С., Синявська О.О. Математична статистика: Навч. посіб. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. – 146 с.
4. Процеров Ю. С. Математична статистика: навч.-метод. посіб. для студентів ф-туматематики, фізики та інформ. технологій спец. 113 Прикладна математика / Ю. С. Процеров. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. – 132 с.
5. Руденко В.М. Математична статистика: Навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019. – 304 с.
6. Гончаров О.А., Князь І.О., Хоменко О.В. Теорія ймовірностей та математична статистика: Навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2022. – 174 с.
7. Панталієнко Л.А. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань з вибіркової дисципліни «Методи математичної статистики у наукових дослідженнях» для студентів магістратури I року навчання. – ЦП «КОМПРИНТ» К., 2021. – 90с.

Допоміжна.

1. Клепко В.Ю., Голець В.Л. Вища математика в прикладах і задачах: Навч. посібник. 2-ге видання. К.: Центр навч. літератури, 2019. – 594 с.
2. Руська Р. В. Теорія імовірності та математична статистика в психології : навч. посіб. Тернопіль. – 2020. – 112 с.
3. Стрелковська І.В., Паскаленко В.М. Математична статистика Навчальний посібник для фахівців у галузі зв'язку. Одеса: Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова, 2019 – 110 с.

Інформаційні ресурси.

1. Ямненко Р.Є. Математична статистика. КНУ імені Тараса Шевченка (механіко-математичний факультет). II семестр 2020.
https://probability.knu.ua/userfiles/yamnenko/ms_lecture-1.pdf
2. Горбачук, В. М. Теорія ймовірностей та математична статистика [Електронний ресурс]: підручник для здобувачів ступеня бакалавра за технічними та економічними спеціальностями / В. М. Горбачук, О. І. Кушлик-Дивульська ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 7,93 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 351 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/52357>
3. Математична статистика: збірник задач [Електронний ресурс]: навч.посіб.для студ.спец. 113 "Прикладна математика"/ КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І.І.Ніщенко. - Електронні текстові дані (1 файл: 0,639 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. - 90 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/3be7de32-c12e-42c1-93b3-6e578ed3a7c4/content>